



หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

ประกาศรับข้อเสนอโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Full Proposal)

กรอบการวิจัย “การยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เพื่อนำไปสู่กลไกพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้างความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำ”

ภายใต้แผนงานย่อย N24 (S2P13) เพิ่มระดับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เพื่อการพัฒนาพื้นที่ใน 5 มิติ ให้เกิดผล โดยใช้วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ประจำปีงบประมาณ 2569

1. หลักการและเหตุผล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญทั้งในแง่การเมืองการปกครองของ
รัฐที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน ยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง และสอดคล้อง
กับหลักการประชาธิปไตย โดย อปท. สามารถเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชนให้
ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวพัน มีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองและการบริหารท้องถิ่น (Empowerment)
เกิดความรับผิดชอบ (Accountability) และวางแผนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยอันจะนำมา
ซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด นอกจากนี้ ในแง่การบริหาร อปท. ยังช่วย
สามารถแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจ เนื่องจากภารกิจของรัฐบาล
เพิ่มสูงขึ้นในขณะที่แต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน ประชาชนจึงเป็นผู้มีความ
เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด และกิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่น
ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่นๆ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยรวม ซึ่ง อปท. สามารถสนองตอบความต้องการ
ของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากแต่ละ อปท. มีความแตกต่างกัน ไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์
ทรัพยากร ประชาชน หรือความต้องการ อปท. จึงสามารถให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุดและสอดคล้อง
กับความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบัน อปท. มีจำนวนทั้งสิ้น 7,845 แห่ง ประกอบด้วย 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)
จำนวน 76 แห่ง 2) เทศบาล จำนวน 2,474 แห่ง 3) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 5,293 แห่ง และ
4) อปท. รูปแบบพิเศษ จำนวน 2 แห่ง คือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมา มีหลักฐาน
การวิจัยเชิงประจักษ์ที่สะท้อนถึงการดำเนินงานของ อปท. ที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน
ได้ตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพมากกว่าหน่วยงานอื่น แต่ทั้งนี้ก็ยังมียังมีโอกาสอีกมากในการปรับปรุงพัฒนา
ศักยภาพของ อปท. เพื่อให้สามารถจัดการปัญหาในเชิงพื้นที่และ/หรือการจัดบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ
ให้สูงขึ้นได้ (วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ, 2560)

นอกจากนี้แล้ว การส่งเสริมและพัฒนาเพื่อให้ อปท. มีขีดความสามารถที่สูงขึ้นในการพึ่งพาตนเอง
ทางการคลัง (Local fiscal autonomy) เป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน แม้ว่าปัจจุบันโครงสร้างรายได้ของ อปท.
จะประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (1) รายได้ที่ อปท. จัดเก็บเอง (2) รายได้จากภาษีอากรที่รัฐบาลเก็บให้และ
แบ่งให้ และ (3) รายได้จากเงินอุดหนุนของรัฐบาล แต่เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของรายได้แต่ละประเภทแล้ว
พบว่า รายได้ที่ อปท. บริหารจัดเก็บเองมีสัดส่วนที่ไม่สูงนัก และมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่องดังแสดง
ในแผนภาพด้านล่าง

สัดส่วนรายของท้องถิ่นจำแนกตามแหล่งที่มา ปีงบประมาณ 2560 – 2566



ที่มา : ประมวลจากสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นดังกล่าว การพัฒนารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จึงยังคงมีความสำคัญยิ่ง ซึ่งนอกจากจะช่วยเพิ่มความเป็นอิสระทางการคลังให้แก่ อปท. แล้ว ยังมีส่วนกระตุ้นให้อปท. ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบในการตอบสนองต่อข้อเรียกร้องของประชาชน (Fiscal accountability) เพิ่มขึ้นด้วย แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลและภาคส่วนต่างๆ จะพยายามหนุนเสริมให้อปท. มีขีดความสามารถในการพึ่งพารายได้ของตนเองมากขึ้น แต่ทว่าความพยายามดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จนัก เนื่องจากหลายฝ่ายต่างรอความหวัง ให้รัฐบาลทบทวนนโยบายด้านการคลังท้องถิ่นและจัดสรรทรัพยากรการเงินการคลังให้แก่อปท. ในสัดส่วนที่สูงขึ้น

นอกจากนี้เป้าหมายของทุนวิจัยวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ที่ส่งเสริมการพัฒนาเมืองน่าอยู่ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น และกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมสู่ทุกภูมิภาคให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมีเมืองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งพื้นที่ทดลองนวัตกรรมเชิงนโยบาย (Policy sandbox) เป็นกลไกขับเคลื่อน ดังนั้นหน่วย บพท. จึงเห็นสมควรสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดบริการสาธารณะ และการยกระดับกลไกการเปลี่ยนแปลงองค์กร/กระบวนการทำงานสู่ระบบดิจิทัลอย่างเหมาะสม (Digital Transformation in Local Government)

ด้วยเหตุนี้ หน่วย บพท. จึงเล็งเห็นความสำคัญของการยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่กลไกพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้างความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำ โดยการนำเอาองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรมไปยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานหรือการจัดบริการสาธารณะ การพัฒนาการบริหารจัดเก็บรายได้ท้องถิ่น และรวมถึงการพัฒนาทักษะให้กับบุคลากรหน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนหรือภาคประชาสังคมให้มีทักษะ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่การสร้างกลไกพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้างความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีภารกิจสำคัญในการพัฒนาเมืองและพื้นที่ให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน ตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) และได้รับมอบหมายภารกิจการดูแลแก้ไขปัญหาของเมืองและชุมชน การพัฒนาเชิงพื้นที่ และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างกว้างขวาง ภารกิจที่ซับซ้อนเหล่านี้สร้างความท้าทายให้แก่ อปท. ในการใช้ข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนา โดยดำเนินงานร่วมกับคณะวิจัยจาก สถาบันการศึกษา หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ ผ่านการบูรณาการความร่วมมือ กับภาคส่วนต่าง ๆ จนสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ของการดำเนินงานและ/หรือการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของ อปท. ได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลเพิ่มขึ้นเป็นรูปธรรม

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) จึงต้องการสนับสนุนให้เกิดการ ศึกษาวิจัยและพัฒนากลไกหรือระบบปฏิบัติการใหม่สำหรับ อปท. จนเกิดตัวแบบเชิงระบบหรือกลไกใหม่ (Prototype) ที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและบริบทของพื้นที่ กลไกเชิงสถาบันและกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเพิ่มขึ้น และมีขีดความสามารถที่จะนำไปขยายผลกับ อปท. อื่นในวงกว้าง

3. ขอบเขตการดำเนินงาน

ขอบเขตเชิงพื้นที่และประเด็นสอดคล้องกับเป้าหมาย OKR ตามแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรมของประเทศ พ.ศ. 2566 – 2570 ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การยกระดับสังคมและสิ่งแวดล้อมให้มีการ พัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถแก้ไขปัญหาท้าทายและปรับตัวได้ทันต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยใช้วิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม แผนงานย่อย N24 (S2P13) เพิ่มระดับศักยภาพขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาพื้นที่ใน 5 มิติ ให้เกิดผล โดยใช้วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ดังนี้

3.1 เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนงาน

เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองและการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่หนุนเสริมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การจัดการบริการสาธารณะในระดับพื้นที่ และช่วยลดปัญหา ความเหลื่อมล้ำ สอดคล้องกับ OKR ดังนี้

O1 P13 : พัฒนาเมืองน่าอยู่ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น โดยการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา เมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษและเมืองชายแดน พร้อมทั้ง พื้นที่ทดลองนวัตกรรมเชิงนโยบาย (Policy Innovation) เพื่อกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมีเมืองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มุ่งเน้นผลสำเร็จของการพัฒนาตาม 5 มิติ (มิติการพัฒนาคน มิติสิ่งแวดล้อม มิติเศรษฐกิจและความมั่นคง มิติความสงบสุขและความปลอดภัย และมิติความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา) ของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน

KR7 P13 : จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำองค์ความรู้ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมไปใช้ อย่างน้อย 1 มิติ และสามารถยกระดับศักยภาพให้ดีขึ้นเป็นรูปธรรม 1 ระดับขึ้นไป

KR8 P13 : จำนวนนโยบาย มาตรการ หรือนวัตกรรมเชิงนโยบาย (Policy Innovation) ของการพัฒนาเมืองน่าอยู่ที่ถูกนำไปใช้และแสดงได้ว่าสามารถยกระดับการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น โดยเมืองน่าอยู่มุ่งเน้น ผลสำเร็จของการพัฒนาตาม 5 มิติ ของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน

- จำนวนกลไกที่เป็นนวัตกรรมเชิงนโยบาย (Policy Sandbox) ของการพัฒนาเมืองน่าอยู่ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น
- แผนเชิงยุทธศาสตร์ หรือ นโยบายสนับสนุนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- แผนพัฒนารายได้ที่ อปท. จัดเก็บเพิ่มขึ้น

- แผนการให้บริการสาธารณะตามมาตรฐานสากล

KR9 P13 : จำนวนผู้นำเอาผลงานวิจัย องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการพัฒนาเมือง ไปถ่ายทอด และ/หรือใช้ประโยชน์ โดยความร่วมมือกับหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่

- เกิดนวัตกรรมท้องถิ่น (นวัตกรรม อปท.) ที่สามารถนำเอาผลงานวิจัย องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการพัฒนาเมือง ไปถ่ายทอดและ/หรือใช้ประโยชน์ โดยความร่วมมือกับหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ เพิ่มขึ้น
- รายได้ที่ อปท. จัดเก็บเองเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 หรือสามารถลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน หรือการจัดบริการสาธารณะลงได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 (กรณีที่เป็นการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเก็บรายได้ของท้องถิ่น หรือปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะ จะต้องดีขึ้นกว่าเดิมไม่น้อยกว่าร้อยละ 10)
- ผลลัพธ์ต่อการจัดบริการสาธารณะ การดูแลด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อมหรือการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่ อปท. ได้ดีขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

3.2 โจทย์และเป้าหมายการวิจัย

โจทย์*	กระบวนการ	เป้าหมาย
ด้านการบริหารจัดการ การคลัง ท้องถิ่น การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1) การพัฒนาตัวแบบหรือระบบปฏิบัติการใหม่ในการบริหารงานคลังท้องถิ่น การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม การดูแลสุขภาพปฐมภูมิและกลุ่มเปราะบาง หรือการจัดบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับสถานะองค์ความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้อง (State of the arts) สภาพปัญหาและบริบทของพื้นที่ กลไกเชิงสถาบันและกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสามารถก่อให้เกิดผลลัพธ์ใหม่ที่สูงกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญในประเด็นใดประเด็นหนึ่งต่อไปนี้ 1.1 การบริหารจัดการเก็บรายได้ท้องถิ่น การจัดซื้อจัดจ้าง การพัฒนามาตรฐานการบัญชีภาครัฐ หรือการจัดทำแผนและงบประมาณรายจ่ายของท้องถิ่น 1.2 การบริหารจัดการขยะแบบครบวงจรสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1.3 การพัฒนากลไกติดตามและเฝ้าระวัง พร้อมการเสริมพลังของภาคชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนของสารเคมีในแหล่งน้ำ 1.4 การพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำและบังคับใช้ผังเมืองรวม 1.5 การพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลความเป็นระเบียบ ความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน หรือการคุ้มครองผู้บริโภคและสุขอนามัยอันดีของประชาชน	1) ดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวนไม่น้อยกว่า 4 แห่ง โดยถ้าเป็น อปท. ขนาดเล็ก เช่น เทศบาลตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเป็น อปท. ที่มีผลประโยชน์ประสิทธิภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ หากพื้นที่ปฏิบัติการวิจัยเป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) อาจใช้จำนวนหน่วยให้บริการสาธารณะ เช่น รพ.สต. เป็นพื้นที่ปฏิบัติการวิจัย โดยมีจำนวนที่เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 4 หน่วยเช่นกัน 2) การจัดเวทีสาธารณะเพื่อนำเสนอผลการศึกษาวิจัย การสังเคราะห์หรือถอดบทเรียนสำหรับ อปท. ภาคประชาสังคม หรือหน่วยงานภาครัฐ พร้อมการจัดทำสมุดปกขาว (White paper) เพื่อนำเสนอหลักการตัวแบบ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง จะต้องมีส่วนร่วมไม่ต่ำกว่า 50 คนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

โจทย์*	กระบวนการ	เป้าหมาย
	1.6 การพัฒนากลไกหรือระบบปฏิบัติการสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลด้านสุขภาพของประชาชน หรือการดูแลคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบาง 2) คณะวิจัยจะต้องระบุถึงสภาพปัญหา ช่องว่าง หรือข้อจำกัด (Pain point) ในประเด็นที่ศึกษาวิจัยอย่างชัดเจนพร้อมมีข้อมูลสนับสนุน มีการทบทวนสถานะองค์ความรู้และเครื่องมือหรือมาตรการ (Intervention) ที่จะดำเนินการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งเหมาะกับบริบทพื้นที่ที่มีการพัฒนาไกลเชิงสถาบันภายใต้กรอบกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม มีแผนการวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงการขับเคลื่อนมาตรการต่าง ๆ พร้อมไปกับสร้างกระบวนการเรียนรู้และความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (Co-production) และมีกิจกรรมการถ่ายทอดชุดความรู้หรือกระบวนการพัฒนาศักยภาพให้แก่บุคลากรท้องถิ่นหรือภาคชุมชน เพื่อให้สามารถดำเนินงานในกลไกใหม่ที่เกิดขึ้นได้เองอย่างต่อเนื่อง 3) คณะวิจัยจะต้องแสดงถึงเป้าหมายผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมจากการศึกษาวิจัย พร้อมตัวชี้วัดที่แสดงถึงการปรับปรุงในเชิงคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายหรือความทั่วถึงในการให้บริการสาธารณะและ/หรือการดำเนินงานของ อปท. ที่สูงกว่าเดิมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 4) เมื่อสิ้นสุดการวิจัย คณะวิจัยต้องดำเนินการจัดเวทีสาธารณะจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง เพื่อนำเสนอผลการศึกษาวิจัย การสังเคราะห์บทเรียนหรือการจัดทำตัวแบบ (Prototype) พร้อมกลไกสนับสนุนที่เกี่ยวข้องเพื่อการขยายผลไปยัง อปท. อื่น พร้อมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรม	

คำอธิบาย

กลไก หมายถึง การขับเคลื่อนภารกิจไปสู่เป้าหมาย โดยต้องมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มีเป้าหมายร่วมกัน 2) มีโครงสร้างการบริหาร/บทบาทหน้าที่ 3) มีกิจกรรมร่วมดำเนินการ 4) มีการระดมทุนร่วม 5) มีผลประโยชน์ร่วมกัน

นวัตกรรมท้องถิ่น (นวัตกรรม อปท.) หมายถึง บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งระดับการปฏิบัติการ ผู้บริหาร รวมถึงแกนนำชุมชน (ในพื้นที่บริการ อปท.) ที่สามารถนำเอาผลงานวิจัย องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปปฏิบัติ ประยุกต์ใช้ เพื่อยกระดับการจัดการภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสามารถนำไปถ่ายทอดให้ผู้อื่น รวมถึงสามารถสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ได้

มาตรฐานบริการสาธารณะ หมายถึง ระดับผลการดำเนินงานหรือผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งอาจกำหนดขึ้นโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือโดยกฎหมาย ประกาศ คำสั่งหรือระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติ การสาธารณสุข หรือ การดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชน

3.3 กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่

พื้นที่ดำเนินการ/พื้นที่ ที่ได้รับประโยชน์ ปีงบประมาณ 2569 ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวนไม่น้อยกว่า 4 แห่งต่อโครงการ โดยถ้าเป็น อปท. ขนาดเล็ก เช่น เทศบาลตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเป็น อปท. ที่มีผลประเมินประสิทธิภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัดจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ หากพื้นที่ปฏิบัติการวิจัยเป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) อาจใช้จำนวนหน่วยให้บริการสาธารณะ เช่น รพ.สต. เป็นพื้นที่ปฏิบัติการวิจัย โดยมีจำนวนที่เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 4 หน่วยต่อโครงการเช่นกัน

หมายเหตุ : รายละเอียดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7,845 แห่งทั่วประเทศ ที่จำแนกเป็น

- 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 76 แห่ง
- 2) เทศบาล จำนวน 2,474 แห่ง แยกเป็น
 - เทศบาลนคร จำนวน 35 แห่ง
 - เทศบาลเมือง จำนวน 221 แห่ง
 - เทศบาลตำบล จำนวน 2,218 แห่ง
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5,293 แห่ง
- 4) องค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) จำนวน 2 แห่ง

4. กรอบงบประมาณและระยะเวลา

- 1) การจัดสรรงบประมาณ กรอบงบประมาณการสนับสนุนทุนวิจัยไม่เกิน 2,200,000 บาท
- 2) ระยะเวลาดำเนินงานวิจัยไม่เกิน 1 ปี (12 เดือน)

5. คุณสมบัติของผู้เสนอขอรับทุน

- 1) ผู้มีสิทธิเสนอขอรับทุน คือ สถาบัน/หน่วยงาน/นักวิจัย (ที่มีสังกัด) ที่สนใจ มีประสบการณ์วิจัยเชิงวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้อง และมีประสบการณ์เพียงพอสำหรับการวิจัยเชิงทดลอง พร้อมมีประสบการณ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับประเทศ และหากคณะวิจัยเคยได้รับทุนจากหน่วย บพท. มาก่อน จะต้องแสดงให้เห็นว่าเป็นข้อเสนอโครงการวิจัยที่มีการต่อยอดในเชิงคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมาตรการที่จะดำเนินการวิจัยเชิงทดลองจากงานเดิมอย่างชัดเจน
- 2) สถาบันอุดมศึกษา/มหาวิทยาลัย/หน่วยงานต้นสังกัดหัวหน้าโครงการจะต้องมีที่ตั้งหรือพื้นที่บริการอยู่ในจังหวัดเป้าหมายของการดำเนินงานวิจัย หากเป็นสถาบัน/หน่วยงานภายนอกพื้นที่เป้าหมายต้องมีการมีส่วนร่วมและมีความร่วมมือกับสถาบัน/หน่วยงานวิชาการ ในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมเท่านั้น

- 3) กรณีผู้ยื่นขอรับการสนับสนุนเป็นภาคเอกชนและภาคประชาสังคม จะต้องมีความสอดคล้องตามระเบียบนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมแก่ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เพื่อให้สามารถนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ พ.ศ. 2563
- 4) คณะวิจัยต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะในเรื่องที่เสนอขอรับทุนวิจัย และอาจมีทีมงานสหสาขาวิชาหรือประกอบด้วยนักวิจัยจากหลายศาสตร์ที่เกี่ยวข้องประกอบกันได้ ควรมีบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมเป็นทีมงานนักวิจัย และคณะวิจัยจะต้องมีภูมิหลังการทำงานที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมที่ดีในทางวิชาการ และแนวปฏิบัติที่เหมาะสมเกี่ยวกับจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
- 5) คณะวิจัยต้องมีหลักฐานแสดงความร่วมมือและการสนับสนุนจากภาคีผู้ใช้งาน/ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในระดับพื้นที่ โดยมีความร่วมมือในรูปแบบของงบประมาณสมทบหรือการสนับสนุนอื่น ๆ (in-cash & in-kind) ตามเหมาะสม

6. แนวทางการจัดการ

เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรมที่โปร่งใส มีส่วนร่วม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดอย่างสมดุล โดยยึดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ อววน. เป็นหลัก หน่วย บพท. จึงวางการบริหารจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรม ดังนี้

- 1) หน่วย บพท. ได้เปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัยแล้ว โดยประกาศให้รับทราบโดยทั่วถึงกัน โดยมีรายละเอียดที่ครบถ้วน และมีเวลาให้กับสถาบัน/หน่วยงาน/นักวิจัย ที่สนใจได้พัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย
- 2) เมื่อได้รับข้อเสนอโครงการวิจัยแล้ว หน่วย บพท. จะได้สรุปภาพรวมและพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อกลั่นกรองเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญ
- 3) หน่วย บพท. จะเชิญสถาบันอุดมศึกษา/มหาวิทยาลัย/หน่วยงาน/นักวิจัย ที่ผ่านการพิจารณาเบื้องต้น นำเสนอรายละเอียดโครงการวิจัยโดย หน่วย บพท. จะจัดเวทีพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย แบบ Dialogue forum ร่วมกับคณะกรรมการพิจารณา ติดตาม และประเมินผล แผนงานย่อย “เพิ่มระดับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาพื้นที่ใน 5 มิติ ให้เกิดผล โดยใช้วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม” /ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (expert) ผู้มีส่วนได้เสียสำคัญ (stakeholder) และผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย (user) เพื่อพิจารณาโครงการวิจัยโดยละเอียดแล้วสรุปภาพรวมเพื่อแจ้งผลการพิจารณาต่อคณะผู้วิจัยเพื่อปรับข้อเสนอโครงการวิจัย และจัดทำสัญญาารับทุนวิจัยและนวัตกรรมต่อไป

7. เกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย

การพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยมี 2 ขั้นตอน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

7.1 เกณฑ์ในการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยเบื้องต้น

- 1) ข้อเสนอโครงการ เป็นไปตามเงื่อนไขของประกาศทุนที่ระบุไว้
- 2) มีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนสอดคล้องตามแนวทางประกาศทุน
- 3) มีการพัฒนาระบบปฏิบัติการหรือตัวแบบการบริหารจัดการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดการนำไปใช้งาน และมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรท้องถิ่นในงานที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในระหว่างการศึกษาวิจัย เพื่อให้ระบบต่างๆ สามารถดำรงอยู่ได้ในระยะยาว
- 4) มีการระบุเป้าหมายของโครงการวิจัยที่สามารถประเมินผลลัพธ์ได้อย่างเป็นรูปธรรมว่าจะก่อให้เกิดการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกอย่างไร อาทิ การเพิ่มผลการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น

ผลลัพธ์ที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะ หรือการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพ มาตรฐาน หรือประสิทธิภาพของการจัดบริการสาธารณะด้านต่างๆ ของท้องถิ่น

- 5) มีหลักฐานการรับรองความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ที่เป็นหน่วยงานร่วมวิจัย) กับนักวิจัย (ที่มีสังกัด)
- 6) สถาบัน/หน่วยงาน และผู้รับผิดชอบโครงการมีความรู้ และประสบการณ์การบริหารจัดการงานวิจัยของโครงการวิจัยขนาดใหญ่ / ชุดโครงการวิจัย และคาดว่าจะสามารถปฏิบัติงานและควบคุมการวิจัยได้ตลอดเวลารับทุนภายในระยะเวลาที่กำหนด
- 7) มีทุนการทำงานเดิมในการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม พื้นที่และชุมชนท้องถิ่น และ/หรือ การวิจัยเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนการทำงานในลักษณะนี้
- 8) หากเป็นงานวิจัยในมนุษย์ คณะวิจัยจะต้องแสดงหลักฐานการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ประกอบการยื่นข้อเสนอโครงการ หรือจะต้องดำเนินการขอการรับรองให้เรียบร้อยโดยเร็ว และแสดงหลักฐานต่อหน่วย บพท. ก่อนสิ้นสุดระยะเวลาการศึกษาวิจัย

7.2 เกณฑ์ในการพิจารณาข้อเสนอชุดโครงการวิจัยโดยละเอียด

การพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยโดยละเอียด หน่วย บพท. จะจัดเวทีพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยแบบ Dialogue forum ร่วมกับคณะกรรมการพิจารณา ติดตามและประเมินผล แผนงานย่อย “เพิ่มระดับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาพื้นที่ใน 5 มิติ ให้เกิดผล โดยใช้วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม”/ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (expert) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ (stakeholder) และผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย (user) เพื่อพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยที่ได้รับการพิจารณาผ่านเกณฑ์พิจารณาเบื้องต้นและเข้าร่วม workshop โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย ได้แก่ เป้าหมายและตัวชี้วัดที่วัดการเปลี่ยนแปลงได้จริง ประเด็นโจทย์การวิจัยและเนื้อหาโครงการวิจัย กระบวนการและการออกแบบการวิจัยเพื่อตอบโจทย์ การเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมในโครงการวิจัยเพื่อตอบโจทย์เป้าหมายใหญ่ กระบวนการและกลไกความร่วมมือในพื้นที่เป้าหมาย ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของผู้บริหารชุดโครงการวิจัย ความชัดเจนของ Output และ Outcome และความคุ้มค่าของการลงทุนวิจัย (value of money) เมื่อเทียบกับจำนวนผู้รับประโยชน์ (unit cost) รวมถึงโอกาสประสบความสำเร็จของโครงการวิจัย

8. การส่งข้อเสนอโครงการวิจัย (Full Proposal)

8.1 ประกาศรับข้อเสนอโครงการวิจัย ฯ วันที่ 9 ธันวาคม 2568 ผ่านเว็บไซต์หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ที่ <https://www.pmua.or.th/> และผ่านทาง Facebook ที่ <https://www.facebook.com/PMUA.THAI>

8.2 สถาบันอุดมศึกษา/มหาวิทยาลัย/หน่วยงาน/นักวิจัย/นักวิชาการที่สนใจ สามารถ Download แบบฟอร์ม ได้ที่ www.nriis.go.th และ <https://www.pmua.or.th/>

8.3 หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) จัดกิจกรรมชี้แจงเป้าหมายของแผนงานและตอบข้อซักถามแก่ผู้สนใจ ในวันที่ 16 ธันวาคม 2568 เวลา 10.00 - 12.00 น. ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ZOOM ท่านสามารถลงทะเบียนและส่งข้อซักถามล่วงหน้าได้ทาง Facebook ที่ <https://www.facebook.com/PMUA.THAI>

8.4 ผู้เสนอโครงการยื่นข้อเสนอโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ผ่านระบบ NRIIS โดยแนบ file word และ pdf ตามแบบฟอร์ม บพท. ระหว่างวันที่ 9 ธันวาคม 2568 ถึงวันที่ 8 มกราคม 2569 ก่อนเวลา 17.00 น.

8.5 สถาบันต้นสังกัดหัวหน้าโครงการทำการรับรองข้อเสนอโครงการวิจัย ผ่านระบบ NRIIS ภายในวันที่ 9 มกราคม 2569 ก่อนเวลา 17.00 น.

8.6 หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ขอสงวนสิทธิ์ในการรับพิจารณาเฉพาะเอกสารต้นฉบับที่มีรายละเอียดครบถ้วนตามเงื่อนไข และสถาบันต้นสังกัดหัวหน้าโครงการทำการรับรองข้อเสนอโครงการวิจัยในเวลาที่กำหนดตามข้อ 8.5 และหากพ้นกำหนดจะถือว่าเป็นโมฆะ

ทั้งนี้ สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ นางสาวอุษณี เองล่อง หรือนางสาวนาฏลดา มาทำมา หมายเลขโทรศัพท์ 02-109-5432 ต่อ 820 หรือ 829 ในวันและเวลาปฏิบัติงานหรือที่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ utsanee.ang@nxpo.or.th และ inno4.pmua@nxpo.or.th

9. การแจ้งผลการพิจารณา

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ จะแจ้งผลการพิจารณาเบื้องต้นให้ผู้ที่ยื่นข้อเสนอโครงการวิจัยทราบ ทางเว็บไซต์ www.nriis.go.th และ <https://www.pmua.or.th/> ภายในเดือนมกราคม 2569 โดยหัวหน้าโครงการวิจัยที่ผ่านการพิจารณาเบื้องต้นจะต้องเข้าร่วมนำเสนอรายละเอียดข้อเสนอโครงการในเวทีพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยโดยละเอียดต่อคณะกรรมการและผู้เชี่ยวชาญ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2569

อนึ่ง ผู้เสนอขอรับทุนได้รับทราบและเข้าใจข้อความโดยละเอียดแล้ว และผลการพิจารณารับทุนวิจัย หน่วย บพท. ถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2568



(ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา)

ผู้อำนวยการหน่วยบริหารและจัดการทุน
ด้านการพัฒนาระดับพื้นที่